

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Ines Lezea Txurruka

*Mutriku,
Gipuzkoa
(1932)*

Aurkibidea

Biografia

Eibarko "Kapitantxua" etxean jaio zen Ines. Ama Mutrikuko Aritza baserrikoa zen, eta aita, berriz, Berastegikoa. Lau anai-arrebatan hirugarrena. Gerra etorri zenean, aitak Donibane Lohitzunera ihes egin zuen, eta amak seme-alabak Mutrikura eraman zituen. Mutrikutik Ines eta anaia txikiena Berastegiko familiarekin eraman zituzten. Gerraostean, amarengana bueltatu zen Eibarrera. 11 urtera arte eskolan ibili, eta Mutrikuko Ziñua baserrira bidali zuten. Lau urte egin zituen Ziñuan amaren aldeko familiarekin. 15 urte inguru zituela, Eibarko Orbea bizikleta-fabrikan hasi zen lanean. Bizikleta-fabrikan bost urte egin eta gero, etxean jertseak josten hasi zen. 22 urterekin, [Kandido Urreizti](#) mutrikuarrarekin ezkondu eta hiru seme-alaba eduki zituzten. Magdalena auzoko Kai etxean bizitzen jarri ziren, eta hegaztien granja, "sala de fiestas" eta jatetxea eduki zituzten.

Zintak

MUT-038

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Garagarza, Garbiñe
- **Data:**
- **Iraupena:** 56 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

MUT-039

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Garagarza, Garbiñe
- **Data:**
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

MUT-052

- **Proiektua:** Ahaztuen Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bereziartua, Aitor - Ibarzabal, Patxi - Unamuno, Alberto
- **Data:** 2016-01-01
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

MUT-065

- **Proiektua:** Mutrikuko gerra zibilaren memoria
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ugarte, Arantza
- **Data:** 2004-01-01
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar
- **Emalea:** Ugarte, Arantza

Pasarteak

1. Aita, errepublikanoa

- **Erref:** MUT-038/002
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:00:55. **Bukatu:** 00:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Inesen gurasoak mutrikuarrak ziren, baina Eibarren bizi ziren. Gerra etorri zenean, ordea, familiak handik alde egin zuen. Inesen aita errepublikanoa zen, eta Mutrikun itsasontzia hartu eta Donibane Lohitzunera ihes egin zuen. Han emaztearen ahizparen etxean egon zen, beste iheslari asko bezala. Inesen aita Landetan pinu lanetan aritu zen lau urtez harik eta etxera bueltatzeko zertifikatua lortu zuen arte.

2. Eibartik Mutrikura, gerratik ihesi

- **Erref:** MUT-038/003
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:02:00. **Bukatu:** 00:03:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Inesen gurasoak mutrikuarrak ziren, baina Eibarren bizi ziren. Gerra etorri zenean, aitak Donibane Lohitzunera egin zuen ihes. Eta amak lau seme-alabak Mutrikuko Ziñua baserrian utzi zituen. Bi txikienak aitaren familiarekin Berastegira eraman zituzten. Ahizpa zaharragoa Ziñuan geratu zen, eta anaia zaharrena, berriz, Beliotegi baserrira eraman zuten. Anaia eta bera asto-otarran sartuta eraman zituzteneko oroitzapena.

3. Amarekin Eibarrera bueltatu

- **Erref:** MUT-038/004
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:03:46. **Bukatu:** 00:05:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerrako kontuak. Mutrikun egon eta gero, amarekin Eibarrera bueltatu zeneko oroitzapenak kontatzen ditu. Trena Maltzagara arte bakarrik joaten zen gerraren eraginez. Maltzagatik etxerako bidea oinez egin zuten. Eibar guztian 7 lagun zeudela dio: jendeak herritik alde egin zuen.

4. Eibarko Bar Loyola

- **Erref:** MUT-038/005
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:05:43. **Bukatu:** 00:06:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Gerrako kontuak. Trenak martxan jarri, eta jendea Eibarrera bueltatzen hasi zen. Jan eskasia. Bar Loyolan bazkaria debalde ematen zuten. Tabernan bandera espainola zegoen, eta 'Cara al Sol' abestu behar zen jateko.

5. Errazionamenduko esnea

- **Erref:** MUT-038/006
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:06:59. **Bukatu:** 00:08:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Trenak martxan jarri, eta jendea Eibarrera bueltatzen hasi zen. Baserritarrak ere herritik kanpora joanak ziren ganaduarekin. Esnea errazionamenduan ematen hasi ziren. Bi lagunentzako, litro laurden esne. Ordubateko trenean iristen zen esnea. Ines joaten zen esnetara. Esnea ez galtzeko, egosten ipini eta bikarbonato pixkat bota.

6. Trenei begira

- **Erref:** MUT-038/007
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:08:33. **Bukatu:** 00:09:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerraosteko Eibarko oroitzapenak. Trenak martxan hasi zireneko azalpenak. Etxetik trenei begira egoten zen Ines. Lurrunezko tren-makinak kendu eta elektrikoak jarri zituzten.

7. "Parguloak"

- **Erref:** MUT-038/008
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:09:09. **Bukatu:** 00:10:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Bost urte inguru zituela hasi zen eskolan. Orduko oroitzapenak. "Parguloetan", Urkizuko eskolan, neskak eta mutilak elkarrekin ibiltzen ziren.

8. Erlojua irakurtzen ikasi

- **Erref:** MUT-038/009
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:10:06. **Bukatu:** 00:11:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Doña Valeriaren eskolan denbora gutxi egin zuen. Gero, Señorita Rosariorekin ibili zen. Erlojua irakurtzen ikasi zuen Señorita Rosariorekin.

9. Goizetan eskolako berogailua piztera

- **Erref:** MUT-038/010
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:11:20. **Bukatu:** 00:12:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Eskolan hotza pasatzen zuten, eta gerogailu bat ekarri zien. Etxe ondoko

aroztegitik egur zatiak hartu eta maistrari sua pizten lagundu zion. Maistrak ikusi zuenean Inesek sua egiten bazekiela, eskolako giltzak eman zizkion goizetan berogailua piztera joateko.

10. Eskolan arrosarioa errezatu behar

- **Erref:** MUT-038/011
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:12:15. **Bukatu:** 00:13:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskola garaiko kontuak. Maiatzean, egunero arrosarioa errezatu behar izaten zuten. Maiatza pasatu eta gero, astean behin errezetzen zuten arrosarioa. Ines izaten zen arrosarioa eskuetan errezatzen zuena.

11. Komunio txikia eta handia

- **Erref:** MUT-038/013
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:13:34. **Bukatu:** 00:14:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Txontako azpi batean karmelitak egon ziren. Komunio txikia karmelitetan egin zuen. Komunio handia, parrokian.

12. Gerraosteko Eibar

- **Erref:** MUT-038/015
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:14:33. **Bukatu:** 00:16:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Herria txikituta gogoratzen du. Ez dauka gerra aurreko oroitzapenik. Parrokia ondoan aurrezki kutxa zegoen, eta aurrezki kutxan telefonoa. Igandetan, meza ondoren, Mutrikuko senideekin telefonoz hitz egiten zuten handik.

13. Etxeak txikituta

- **Erref:** MUT-038/016
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:16:11. **Bukatu:** 00:16:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerran, Kapitantxukua etxea zutik geratu zen. Etxe handia zen, eta ohe asko zituzten. Herriko etxe asko apurtuta geratu ziren. Eibarrera bueltatu eta etxegabe zeuden familia batzuk beraien etxean egon ziren etxeak berregin edo konpondu arte.

14. Goserik ez

- **Erref:** MUT-038/017
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:16:45. **Bukatu:** 00:17:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerraostean ez zuten goserik pasatu. Oiloetxea eta lur zati bat zeuzkaten. Jakiren bat falta izanez gero, baseritik bidaltzen zien behar zutena.

15. Etxepean lau ume hil tuberkulosiarekin

- **Erref:** MUT-038/018
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:17:48. **Bukatu:** 00:18:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Gerraostean, pixkanaka bizilagunak bueltatzen hasi ziren etxepera. Ume asko ziren etxepean: lau ume tuberkulosiak jota hil ziren. Jan faltak eta ahuldadeak eraginda gaixotzen ziren.

16. Sukaldea, komuna eta ura

- **Erref:** MUT-038/019
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:18:57. **Bukatu:** 00:20:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Egurrarekin egiten zuten sua. Komuna nolakoa zen. Etxeak iturri naturala zuen. Uda garaian, ur gutxi etortzen zen. Inesen aitak urarentzako biltegi bat egin zuen faltan ez izateko. Bizilagunek ura eskatzen zien.

17. Gerra jolas

- **Erref:** MUT-038/021
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:20:42. **Bukatu:** 00:21:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako kontuak. "Gerran" jolasten zuten. Barakaldo kaleko umeei harri botatzen ibiltzen ziren.

18. Eskolako kontuak

- **Erref:** MUT-038/022
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:21:21. **Bukatu:** 00:22:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Ez zitzaion "debereak" egitea gustatzen. Ikasgai guztiak liburu batean edukitzen zituzten: "Enciclopedia". Maistrak lezioa galdetzea. Arrosarioa errezatzea.

19. Ume garaiko jolasak

- **Erref:** MUT-038/023
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:22:49. **Bukatu:** 00:23:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ume garaiko jolasak: sokasaltoan, "txingor-gainian", kaniketan, diabloarekin...

20. Santa Teresita kongregaziokoa

- **Erref:** MUT-038/024
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:23:14. **Bukatu:** 00:23:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

Santa Teresita kongregaziokoa zen Ines. Misioen alde errezatzen zuten. Kongregazioako kontuak: Eibarren ez ziren Mutrikun adina zorrotzak. Mutilekin dantza egitea libre zen.

21. 11 urterekin, Ziñuara

- **Erref:** MUT-038/026
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:25:11. **Bukatu:** 00:26:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

11 urterekin Eibartik Mutrikuko Ziñua baserrira bidali zuen amak. Ziñuara bizitzera joatea Inesentzat "unibertsitatea" izan zen. Baserriko kontuak ikasi zituen.

22. Ardizain

- **Erref:** MUT-038/027
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:26:45. **Bukatu:** 00:27:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

11 urterekin, Eibartik Mutrikuko Ziñua baserrira bidali zuen amak. Ziñuan bizi zela ardizain ibiltzen zen. 65-70 ardi artean zaintzen zituen. Ahariak noiz botatzen zituzten kontatzen du.

23. "Letxeria", arrautzak kontserbatzeko

- **Erref:** MUT-038/028
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:27:18. **Bukatu:** 00:28:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko zereginak ondo ikasi zituen Ziñuan egon zen denboran. Arrautza asko zegoen garaian, arrautzak nola kontserbatzen zituzten azaltzen du. Lurrezko ontzi bat "letxeriakin" (kare hautsez egindako masa) betetzen zuten, eta arrautzak karetan sartzen zituzten.

24. Jatorduak eta jakiak

- **Erref:** MUT-038/030
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:28:44. **Bukatu:** 00:31:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baserriko bizimoduari buruzko azalpenak ematen ditu. Noiz jaikitzen ziren eta zer jaten zuten. Bakoitzak bere plateretik jaten zuen, eta haragia erdira ateratzen zen. Tomatea eta piperra poteetan erosten zuten.

25. Piper poteak, txatar-biltzailearentzat

- **Erref:** MUT-038/031
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:31:11. **Bukatu:** 00:31:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Tomatea eta piperra poteetan erosten zuten. Gero, poteak gorde egiten zituzten. Txatar-biltzailea etortzen zenean, ari saltzen zizkioten.

26. Gatzatua eta gazta

- **Erref:** MUT-038/032
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:31:37. **Bukatu:** 00:32:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserrian zer eginkizun zituen: ardiak zaindu, itulan, artajorran... Ardien zaintzari buruzko kontuak. Ardi-esnearekin gatzatua egiten zuten. Esne asko zen garaian, Inesen izebak gaztak egiten zituen.

27. Ardiak mendian

- **Erref:** MUT-038/033
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:32:12. **Bukatu:** 00:33:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artzaintzari buruzko azalpenak. Ardiak mendian ibiltzen ziren solte. Zelaietan uzta lantzen zuten.

28. Ardien erditzeak

- **Erref:** MUT-038/034
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:33:02. **Bukatu:** 00:34:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artzaintzari buruzko azalpenak. Ardiak menditik etxera eraman eta batzeaz arduratzen zen Ines. Osabak irakatsi zion bildotsak zelan jaio behar ziren. Ardiei erditzen laguntzen ibilia da.

29. Arto-zuritzaileak eta arto-malutak

- **Erref:** MUT-038/037
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:36:54. **Bukatu:** 00:38:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

<p>Baserriko bizimoduari buruzko azalpenak. Gaueko lanak: indabak ("indiarak") eta artoa aletzea. Kaletik andre kuadrilla joaten zen Ziñuara arto-zuritzaera. Arto-malutak gordetzen zituzten atunetan karnata moduan erabiltzeko.</p>

30. 'Aritza' harri-jasotzailea, osaba

- **Erref:** MUT-038/038
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:38:59. **Bukatu:** 00:40:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Pedro Mari Txurruka 'Aritza' harri-jasotzailea Inesen osaba zen. Ines jaiotzerako osabak utzia zuen harri-jasotzea. 1925ean osabak Arteondorekin Eibarren egindako apustua aipatzen du. Lehen, harri-jasotzaileak Ziñuara joaten ziren osabaren harriak ikustera.

31. Berastegiko amona

- **Erref:** MUT-038/039
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:40:12. **Bukatu:** 00:43:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Ziñua baserrian bi ekonomika zeuden. Berastegin, berriz, beheko sua ere bazuten. Berastegiko amonak sorgin kontuak kontatzen zituen; sorginetan sinesten zuen. Amonak ez zuen nahi izaten ekonomikan prestatutako janaririk: "ikusten ez den sua sorginkeria da!" esaten omen zuen.

32. Ama "plantxadora" eta neskame

- **Erref:** MUT-038/043
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:45:19. **Bukatu:** 00:47:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Gerra denborako kontuak. Inesen ama "plantxadora" (lisatzailea) zen: Eibarko Hotel Comerciorako arropak garbitu eta lisatzen zituen etxean. Gero, militar baten etxean neskame egon zen Bergaran. Domeketan bueltatzen zen ama etxera. Denbora horretan, Ines bizilagun baten etxean egon zen.</p>

33. Ama, Orbean hasi

- **Erref:** MUT-038/044
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:47:16. **Bukatu:** 00:50:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Inesen ama militar baten etxean neskame zegoen Bergaran. Amak militarrari eskatu zion gutun bat idazteko Eibarko Orbea lantegian lanerako har zezaten. Gerrako metraila egiten zuten Orbean. Jaurtigailuak ("proyektalak") hori-gorritz margotzea zen Inesen amaren egitekoa.

34. Orbean lanean hasi

- **Erref:** MUT-038/045
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:50:18. **Bukatu:** 00:51:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Bizikleta-fabrikak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak

Laburpena:

Inesen amak Orbea lantegian egiten zuen lan. Ines eta ahizpa ere bertan hasi ziren lanean gero. Bizikleta-fabrikari buruzko kontuak. Egunean 200 bizikleta egiten zituzten: egin ahala saltzen omen zen.

35. Riojano

- **Erref:** MUT-038/047
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:52:06. **Bukatu:** 00:55:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Riojano esaten zioten Orbeako langile baten familiari buruzko kontuak. Familia ugaria zen, eta txabola batean bizi ziren. Diktadura garaian, Ipuruako etxeak egin eta Riojanori etxe bat eman zioten. Orbea lantegiko lankideen esanak. Riojanoren seme-alabek beheko bizilagunari esne-tela osten zioten.

36. Ama, "gorrien" sukaldari

- **Erref:** MUT-039/003
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:01:41. **Bukatu:** 00:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Gerra denboran, Inesen ama Eibarren geratu zen. Ama Hotel Comercioko arropak garbitu eta plantxatzen aritzen zen. Soldadu "gorrien" sukaldari lanean ere ibili zen. Bi soldadu laguntzaile jarri zizkioten. Arrate bailarako baserriak hutsik geratu zirela dio: baserritarrak ganaduekin gerratik ihesi joan ziren. Amaren oiloei jana emateko, soldaduak Arrate aldeko soroetara arto bila joan zirela kontatzen du.</p>

37. Pazko Eguneako meza, gerra denboran

- **Erref:** MUT-039/004
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:05:20. **Bukatu:** 00:07:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk

Laburpena:

Gerra denborako Eibarko kontuak. Inesen ama soldadu "gorrien" sukaldari lanetan ibili zen. Bi soldadu laguntzaile jarri zizkioten. Pazko Egunean Orbeaneako kaperan meza izan zuten. Kaperari buruzko azalpenak. Meza eman zutenak, amaren soldadu laguntzaileak; biak abadeak ziren.

38. Amak Eibartik alde egin

- **Erref:** MUT-039/006
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:08:16

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Soldaduak Eibarren sartu zirenean, Inesen amak alde egin zuen herritik. Ermuan, Hambretik gorako baserri batean pasatu zituen pare bat egun.

39. Amak soldaduekin argazkia atera

- **Erref:** MUT-039/008
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:08:28. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerrako kontuak. Inesen amak Eibarren bizitakoak. Ama soldadu "gorrien" sukaldari lanetan ibili zen. Soldaduekin argazki bat atera zuen. Argazkia kuartelera eta udalera iritsi zen. Argazkia zela eta, hamabostean behin kuartelean aurkeztu behar izaten zuen amak. Kuartelean gorabeherak. Udalean argazkia jaso zuena beren etxejabea zen, eta argazkia apurtu egin zuen.

40. Untzueta dorretxea I: "gorriak" eta mojak

- **Erref:** MUT-039/009
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:11:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Eibarko Untzueta dorretxeari buruzko azalpenak ematen ditu. Gerra denboran, soldadu "gorriak" bertan egon ziren. Gero, mojak egon ziren: gerraren ondorioz kalean apurtu edo erretako komenturen bat konpondu bitartean. Domeketan, hara joaten ziren arrosarioa errezatzerak. Mojek elizetarako hostiak egiten zituzten: soberakinak Inesi ematen zizkioten jateko.</p>

41. Untzueta dorretxea II: Langileen Batailoak

- **Erref:** MUT-039/010
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:11:41. **Bukatu:** 00:13:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Eibarko Untzuetan dorretxeari buruzko azalpenak ematen ditu. Soldadu "gorriak" eta moja batzuk bertan egon ostean, dorretxean Langileen Batailoak egon ziren. Presoek Eibarren zer lan egin zituzten aipatzen du. Gabonetan libre geratutako presoak etxean hartu ohi zituzten.

42. Malenetan, Mutrikura

- **Erref:** MUT-039/016
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:18:09. **Bukatu:** 00:19:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Eibarren bizi zela, Malenetan Mutrikura joaten zen senide batzuen etxera. Eibarko lagun batek ere senideak zituen Mutrikun, eta biak joaten ziren jaietara. Horrela hasi zen bere senarra izango zenarekin hartu emanetan.

43. Kaiko hegazti granja

- **Erref:** MUT-039/018
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:20:06. **Bukatu:** 00:21:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Kaiko etxera bizitzera joan zireneko kontuak. Etxeko zereginak eta soroko lanak egiten zituen Inesek. Hegazti granja ere bazuten. Granjako lanak. 700 hegazti eduki zituzten. Arrautzak eta oilaskoak saltzen zituen Ondarroako plazan.

44. Ondarroako Beheko plazara, saltzera

- **Erref:** MUT-039/020
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:24:13. **Bukatu:** 00:25:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Ondarroko Beheko plazara joaten zen baserriko jeneroa saltzera. Azokako kontuak: gela txiki bat zuten pisua eta saldu gabe geratutako jeneroa gordetzeko.

45. Kai dantzalekua

- **Erref:** MUT-039/021

- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:25:16. **Bukatu:** 00:27:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Beste lokal batzuk

Laburpena:

Hegazti granja kendu eta "sala de fiestas" jarri zuten Kain. Venecia diskoteka zabaldu zutenean, ordea, Kai itxi egin behar izan zuten.

46. Kai jatetxea ireki

- **Erref:** MUT-039/022
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:27:11. **Bukatu:** 00:29:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Beste lokal batzuk

Laburpena:

<p>Kai "sala de fiestas" itxi eta jatetxea ireki zuten. Jatetxea ireki aurreko buruhaustek.</p>

47. Kai jatetxeko banketeak

- **Erref:** MUT-039/023
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:29:59. **Bukatu:** 00:31:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Kai jatetxean ezkontzetako banketeak ematen hasi ziren. Ezkontzetan zer jaten zen aipatzen du.

48. Ezkontzako banketea

- **Erref:** MUT-039/024
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:31:04. **Bukatu:** 00:32:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Bere ezkontzako menua aipatzen du: fritoak, baserriko oilaskoa eta legatza saltsan. Eibarko Bar Loyolan egin zuten banketea. Xapaina estreneko, bere ezkontzako banketea edan zuen. Soinu-jotzailea, Angiozarko itsua.

49. Eztei-bidaia

- **Erref:** MUT-039/026
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:32:27. **Bukatu:** 00:33:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Trenez joan ziren Donostiara. Trenean inguruko beste bikote batekin elkartu eta Donostian elkarrekin ibili ziren. Hurrengo egunean, Ines eta senarra Bartzelonara joan ziren. Bueltan, Zaragoza bisitatu zuten.

50. Ardi-lanak

- **Erref:** MUT-039/030
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:35:24. **Bukatu:** 00:36:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Ardi zaintzari buruzko azalpenak. Gaua egin aurretik joaten zen ardien bila. Ilunduz gero, hurrean zegoen ardi-txabolari sartzen zituen ardiak. Farola hartuta ibiltzen zen. Udan, ardiak libre ibiltzen ziren.

51. Mutrikutik Arratera oinez

- **Erref:** MUT-039/031
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:36:33. **Bukatu:** 00:38:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

14 urterekin, Mutrikutik Arratera oinez joan zen lagunekin. Ziñua baseritik abiatuta zer bide egin zuten kontatzen du.

52. Fruta saltzera

- **Erref:** MUT-039/038
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:49:42. **Bukatu:** 00:51:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserrian bizi zeneko kontuak. Fruitu garaian, astoarekin jaisten ziren kalera.

Arkumeak hiltegira eramateko ere astoan jaisten zituzten. Ines plazan egoten zen fruta saltzen; izeba esnea banatzera joaten zen etxez etxe. Ez zuten marinelekin trukerik egiteko ohiturarik. Marinelen etorreretan eta itsasora joan aurretik, benta ona.

53. Saturrarango hotela eta bainuetxea

- **Erref:** MUT-065/002
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:01:44. **Bukatu:** 00:03:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Saturrarango bainuetxean bainuak itsasoan hartzen zituzten bezeroek. Argazki baten bidez deskribatzen dute gerra garaian kartzela izango zen hotela.

54. Saturrarango bainuzainak, udatiarrak...

- **Erref:** MUT-065/008
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:10:44. **Bukatu:** 00:12:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Saturrarango bainunetxeko bainuzainak, "bañeruak". Zipri Osa San Martin eta haren familia. Hondartzan kasetak eta eguzki-oihalak zeuden. Udatiarrak ("beraniantiak").

55. Saturrarango presoen eskulanak

- **Erref:** MUT-065/011
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:14:35. **Bukatu:** 00:17:09
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Kandidoren anai baten koinatua Saturrarango kartzelako mantentze lanak egiten zituen. Presoek eskulanak egiten zituzten, janaria eramaten zietei trukean emateko: oliba hezurrekin egindako otartxoak, oihalak...

56. Gerraostean emakumeak kartzelaratzeko arrazoiak

- **Erref:** MUT-065/012
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:17:09. **Bukatu:** 00:18:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Saturrarango presoan jatorria ezberdina zen. Mutrikun Karmiña gelditu zen bizitzen. Kartzelatuak izateko arrazoiak.

57. Ama, Covarrubias kondearen familiaren inudea

- **Erref:** MUT-065/016
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:25:11. **Bukatu:** 00:27:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Inesen ama, Cobarrubias kondearen familiako inudea izan zen. Kondeak familia lehen aldiz itsasoa ikustera eraman zueneko kontatzen du.

58. Olatzera argindarra heldu zenekoa

- **Erref:** MUT-065/022
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:34:39. **Bukatu:** 00:35:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Olatzen ez zegoen argindarrik eta Inesen osaba bati eskaini zioten bere etxean dohainik jartzea. Honek, auzo guztian argindarra jartzea eskatu zuen, ez bere etxean bakarrik.

59. Olatzeko etxeetara ura heldu zenekoa

- **Erref:** MUT-065/024
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:36:21. **Bukatu:** 00:38:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Olatzeko auzoan argindarra heldu zenean, afari bat egin zuten denek artean. Ondoren, ura eraman behar zen baserrietara.

60. Olatzeko Urreiztieta baserria

- **Erref:** MUT-065/025
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:38:18. **Bukatu:** 00:42:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Olatzen Urreiztitarren baserriaren inguruko kontuak: familiaren eta abizenaren jatorria, familiako kideak... Harginak ziren.

61. Olatz-ko auzoa

- **Erref:** MUT-065/028
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:46:28. **Bukatu:** 00:47:32
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Olatz-ko auzoari buruz: jatorria, merkataritza, baserriak, Sasiolako komentua...

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-06-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com